

SINIF YÖNETİMİNDE İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARININ İLKOKUL VE ORTAOKULLARDA KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

Rukiye EKİCİ (*)

Avni EKİCİ (**)

Öz

Bu araştırmanın amacı; ilkokulda ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarının neler olduğunu belirlemek ve ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin sınıf içinde gösterdiği istenmeyen davranışlarını karşılaştırmalı incelemektir. Bu doğrultuda ‘ Öğretmenlerin çalıştıkları okul türüne, cinsiyetlerine, yaşlarına, ve branş türüne göre karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları anlamlı biçimde farklılık göstermekte midir?’ sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2013-2014 eğitim öğretim yılının ilk döneminde Gaziantep ilinde görev yapan 218 öğretmenden oluşmaktadır. Çalışmada Gökdoğan (2007) tarafından geliştirilen 5’li likert tipinde 28 maddelik ‘Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışları Anketi’ kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 20.0 programı kullanılmıştır. Okul türü, kıdem, branş ve cinsiyet değişkenleri incelenmiş, okul türü, kıdem ve branş bazında anlamlı farklılıklar bulunmuştur, cinsiyet durumu ise anlamlı bir farklılık yaratmamıştır. Araştırmada öğretmenlerin sınıf yönetimi becerisini geliştirmek için eğitimler verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmenleri, ortaokul öğretmenleri, sınıf içi istenmeyen davranışlar, sınıf yönetimi.

Investigating the Students Misbehavior in Classroom Management in State Primary Schools and Secondary Schools with a Comparative Approach

Abstract

The aim of this study is to determine the undesired behaviors of students that class teachers faced in the classroom and to investigate the students misbehavior in classroom management in state primary schools and secondary schools with a comparative approach. Whether there is a meaningful difference in terms of school type, gender, years of employment and graduation status has been studied. 218 primary school and secondary school teachers participated in the study. Meaningful differences were found according to school type, years of employment and graduation status. Gender status have not made any differences. This study is offered teachers giving training to improve classroom management.

Keywords: Primary school, secondary school, students misbehavior, classroom management.

*) Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisans Öğrencisi, Öğretmen (MEB), (e-posta: rukiyeekici1@gmail.com)

**) Öğretmen, (MEB) (e-posta: avni_ekici@hotmail.com)

Giriş

Eğitim; insan ile yaşam arasında köprü kuran bir olgudur. İnsan eğitilmiş olduğu ve bu bilgileri kullandığı ölçüde yaşamda kendine ve etrafına faydalı olur, kalıcı olur ve yaşadığı çağa ayak uydurabilir. Bu noktada eğitim; insan davranışlarını değiştiren, insanların toplumla ilişkilerini düzenleyen bir araçtır.

Bireyde istendik davranış değişikliği meydana getirme süreci eğitim olgusu olarak tanımlanmaktadır. Eğitim olgusu tarih ile birlikte ele alındığında uzun bir zaman gerektirdiği ortaya çıkmıştır. Toplumlar geliştikçe ve ilerledikçe içinde yaşayan insanlar arasındaki etkileşim ve işbirliği artmış ve bu durum farklı meslek gruplarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu noktada toplumda gerekli görülen farklı bilgi, beceri ve değerlerin kazandırılmasında uzmanlaşmaya ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyacın giderilmesi isteği eğitim örgütlerinin oluşmasına zemin hazırlamıştır (Toprakçı,2008). Eğitim örgütü; toplumun gereksinimi olan bilgi ve becerileri kazandırma amacıyla kurulmuş, birey ve teknolojiye dayanan bir yapıdır(Kaya ve Taşar, 2010). Günümüzdeki eğitim örgütleri okullardır. Okullar, eğitim amaçlı kurulmuş sistemlerdir. Okulun görevi bireyin ve toplumun eğitim gereksinimini karşılamaktır. Bireylerin okuldan beklentisi bireyin hem zihinsel hem bedensel hem de duygusal yönden gelişmesini sağlayacak etkinliklere yer verilmesidir. Bireyler ancak bu şekilde gelişir ve topluma uyum sağlar. Toplumun eğitimden beklentisi ise eğitilen bireylerin sosyal sorumluluk hissetmesi ve toplum menfaatine çalışmasıdır.

Okullarda eğitimden sorumlu olan kişiler öğretmenlerdir. Öğretmenin en temel görevi öğretmektir. Fakat öğretmenin öğreticilik rolünün yanında yöneticilik rolünü de üstlenmesi ve yerine getirmesi, öğrenci üzerinde aileden sonra en etkili kişinin öğretmen olmasında önemli bir etkidir. Öğretmen; öğrencilere, sistemin öngördüğü ve ulaşılmasını beklediği davranışları kazandıran kişidir(İlgar, 2005). Ayrıca taşıyıcı ve aktarıcı değil, bilgi kaynaklarına ulaşmada kılavuzluk yapan eğitim lideridir (Schlechty, 1991). Eğitim ve öğretim hedeflerine ulaşmak için öğretmenler sınıf yönetimi konusunda becerikli ve söz sahibi olmak zorundadırlar. Çünkü öğrencilerin davranışlarının istendik düzeye gelmesi, toplumun istek ve ihtiyaçlarına cevap verebilmenin yolu etkili sınıf yönetiminden geçmektedir(Özsoy,2003).

Sınıf yönetimi; etkili bir eğitim için öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak sınıf ikliminin oluşturulduğu karmaşık faaliyet grubudur(Kılbaş,2003; Şentürk ve Oral,2008; Özsoy,2003). Ayrıca sınıf yönetimi; Başarılı bir öğretim sürecinin ön koşuludur(Şentürk ve Oral, 2008).

Sınıf yönetimi sürecinin içerisinde yer alan önemli konular;

1. Sınıf kurallarının belirlenmesi,
2. Uygun sınıf düzeninin sağlanması,
3. Öğretimin ve zamanın etkili bir şekilde yönetilmesi,
4. Öğrenci davranışlarını denetleyerek olumlu bir öğrenme ikliminin geliştirilmesidir.

Sınıf yönetiminizin başarılı olup olmadığını belirleyen unsur bakış açımızdır. Bu bağlamda 2 bakış açısı söz konusudur. Geleneksel yaklaşım; öğretmen merkezli, öğretmen öğrenci ilişkilerinin spontane olmadığı, kuralların katı olduğu ve kural oluşturma sürecine öğrencinin katılmadığı yani öğrencinin edilgen olduğu bir yaklaşımdır (Aydın, 2005; Başar, 2012). Çağdaş yaklaşım ise eğitimin merkezine öğrencinin alındığı, yapıcı ve ilişkilerin doğal olduğu, doğal bir sınıf ikliminin olduğu, öğretmenin öğrencilerine bir model olmayı başardığı bir yaklaşımdır (Aydın, 2005; Güleç ve Alkış, 2004; Başar, 2012).

Sınıf yönetiminde daha özele inerek 5 yaklaşım tipi daha göze çarpmaktadır. Derslik yönetimi yaklaşımı ; öğrencinin değil öğretmenin aktif olduğu bir yaklaşım (Erdoğan, 2010), Önlemler yaklaşımı; planlama düşüncesine bağlı istenmeyen davranışlar oluşmadan önlemeye çalışan yaklaşım (Ök, 2000; Başar, 2012), Tepkisel yaklaşım; istenmeyen davranışa tepki göstererek davranışın değişmesini baz alan yaklaşımdır (Sarıtay, 2001; Girmen ve diğ., 2006; Başar, 2012). Gelişimsel yaklaşım; eğitim öğretim faaliyetlerini çocukların fiziki ve ruhi gelişim özelliklerini dikkate alarak değiştiren yaklaşım (Duruhan ve Öztürk, 2005; Başar, 2012), Bütünsel yaklaşım ise duruma göre derslik yönetimi, önlemler, tepkisel ve gelişimsel yaklaşımların tamamını kullanarak sınıfı yönetmeyi baz alan bir yaklaşımdır (Erdoğan, 2010).

Görüldüğü gibi sınıf yönetiminde geçmişten bugüne birçok yaklaşım denenmiş ve oluşturulmuştur. Her ne kadar sınıf öğretmeni sınıf yönetimi konusunda kendini yetiştirmiş olsa da tüm sınıf yönetim modellerini içselleştirip eğitim ortamında uygulasa da istenmeyen öğrenci davranışları mutlaka olacaktır. Sınıfta olumlu bir iklim oluşmasını engelleyen her türlü davranış istenmeyen öğrenci davranışı olarak isimlendirilir (Başar, 2012; Çetin, 2013). Özellikle ilköğretim birinci kademe öğrencileri hem yaş gruplarına hem de yaşanmışlık düzeylerinin kısıtlılığına bağlı olarak sınıf içerisinde ve okul içerisinde öğretmenleri, yöneticileri zorlayacak birçok davranış göstermektedirler. Bu durumda öğretmenlerin ve yöneticilerin davranışları, tutumları, bu öğrencilerin etkili ve kalıcı öğrenmelerinde olumlu etkiler yaratacaktır.

İstenmeyen öğrenci davranışlarının ortaya çıkmasını engellemek için belli stratejiler vardır. Bunlar:

1. Öğrencileri sürekli olarak izlemek
2. Öğrencileri motive etmek ve motivasyonu dersin sonuna kadar sürdürmek
3. Sınıf kurallarını tespit etmek
4. Öğrencilerin derse olan ilgilerini artırmaktır (İlgar, 2005; Şahin, 2002; Çetin, 2013; Sarıtay, 2006; Kapucuoğlu Tolunay, 2008).

İstenmeyen davranışları engellemek için yapılacak uygulamalar; Sorunu anlamak, görmezden gelmek, göz teması kurmak, uyararak, derste değişiklik yapmak, sorumluluk vermek, soru sormak, öğrenciyle konuşmak, okul yönetimi, aile ve rehber uzman ile ilişki kurmaktır (Şenay, 2011; Keleş, 2010; Özer, 2009; Balay ve Sağlam, 2008; Çetin, 2013; Sarıtay, 2006). Tüm bu aşamalar işe yaramazsa öğrenciye ceza verme yoluna gidilebilir.

Sınıf yönetiminde istenmeyen öğrenci davranışları ile ilgili literatür incelendiğinde, çalışmaların çoğunlukla ilköğretimin ilk 5 yılı üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu çalışmalar genellikle istenmeyen öğrenci davranışlarının ne sıklıkta görüldüğünü, istenmeyen davranışların nedenlerini, istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin öğretmen algılarını ve istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmada kullanılacak yöntem ve stratejileri incelenmiştir (Özer, 2009; Keleş, 2010; Bulut, 2008; Şenay, 2011; Gökdoğan, 2007; Çapri ve diğ., 2010; Çankaya ve Çanakçı, 2011; Sipahioğlu, 2008; Sarıtaş, 2006; Çetin, 2013; Girmen ve diğ., 2006; Özgan ve diğ., 2011; Kapucuoğlu Tolunay, 2008; Demir, 2011; Balay ve Sağlam, 2008).Taranan araştırmalarda ilkokulda ve ortaokulda karşılaşılan sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışları karşılaştırmalı olarak inceleyen bir makaleye ya da bir teze rastlanmamıştır. Bu yüzden bu çalışma yapılması bakımından anlamlıdır ve önem taşımaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, ilkokullarda ve ortaokullarda görevli öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen davranışların karşılaştırmalı incelenmesidir. Araştırmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarının ne sıklıkta görüldüğü;
  - a. Mesleki kıdem
  - b. Cinsiyet
  - c. Branş değişkenine göre anlamlı fark göstermekte midir?
2. Genel olarak öğretmen görüşlerine göre sınıf içi istenmeyen davranışlar nasıl bir dağılım göstermektedir?

Araştırmanın Önemi

Eğitimsel etkinlikler ile toplumlar hedeflere sosyal ve ekonomik düzeye ulaşabilirler. Ancak bunun yolu eğitim kurumlarının etkili ve verimli bir eğitim vermesinden geçer. Bu etkili ve verimli eğitimin yolu kuşkusuz etkili bir sınıf yönetiminden geçer. Yalnız etkili bir sınıf yönetimi sağlamak isterken öğretmenlerin karşılaştıkları çeşitli sorunlar vardır. Bunlardan en önemlisi öğrencilerin gösterdiği sınıf içi istenmeyen davranışlardır. Araştırmanın ortaya çıkaracağı sonuçlar ışığında elde edilen bilgi yeni gelen sistem 4+4+4 ile ilkokulların ve ortaokulların gelişimine katkı yapması bakımından önemlidir. Bu ve bu tür çalışmalardan elde edilecek sonuçlar uygulayıcılara sağladığı yol göstericilik açısından da ayrıca öneme sahiptir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının ilkokul ve ortaokullarda karşılaştırmalı incelenmesini amaçlayan bu çalışma, betimsel ve durum saptayıcı bir çalış-

madır. Araştırmanın konusuna ve amacına uygun düştüğünden, araştırma tarama modelinde yapılmıştır. Karasar'a göre tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirleme amacıyla yapılır(Karasar,2008). Araştırma ile ilgili veriler de anket uygulaması yöntemi ile yapılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2013-2014 eğitim öğretim yılında Gaziantep ili içerisinde yer alan ilkokul ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Evreni oluşturan ilkokul ve ortaokullarda görevli öğretmenlere ulaşmak zaman ve ekonomik bakımdan mümkün olmadığından araştırmanın örneklemini belirlemede basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit tesadüfi örnekleme; örnekleme evreni oluşturan her elemanın örneğe girme şansının eşit olması durumudur (Arıkan, 2004).

Veri Toplama Aracı

Verilerin elde edilmesi için veri toplama aracı olarak Gökduman (2007) tarafından geliştirilen 28 maddelik "Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışları Anketi" kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Anket 218 öğretmene uygulanmış ve elde edilen veriler öğretmenlerin görev yaptıkları okulun türüne, cinsiyetlerine, kıdemlerine ve branşlarına göre incelenmiş olup, veriler normal dağılım gösterdiğinden dolayı parametrik testlerden T-Test ve One Way Anova testi kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının okul türüne, cinsiyete, kıdeme ve branşa göre ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Belirtilen değişkenlere göre sınıf içi istenmeyen davranışların anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.

A. İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Sınıf İçi İstenmeyen Davranışlar Konusunda Görüşlerinin Karşılaştırılması:

İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen davranışlar konusunda görüşlerinin karşılaştırılmasıyla aşağıdaki tablo oluşmuştur.

Tablo 1. İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Gruba Göre T-Testi Çıktıları

Okul Türü	N	X	SS	Sd	t	p
İlkokul	124	74.6452	15.7272	1	-6,811	.000
Ortaokul	94	95.0000	15.0809			

Tablo 1’de görüldüğü üzere sınıf içi istenmeyen davranışların görülme sıklığı, öğretmenlerin çalıştığı okul türüne göre anlamlı farklılık göstermektedir (Sig.: .000, $p < .05$). X değerlerine göre İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları sınıf içi istenmeyen davranışların ortaokul öğretmenlerine göre daha az olduğu söylenebilir.

B. İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Sınıf İçi İstenmeyen Davranışlar Konusunda Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması:

Tablo 2. *İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre T-Testi Çıktıları:*

Cinsiyet	N	X	SS	Sd	t	p
Erkek	98	82.1020	18,11335	106	-,598	.551
Kadın	118	84.2373	18,79044			

Tablo 2’de görüldüğü üzere sınıf içi istenmeyen davranışların görülme sıklığı öğretmenlerin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir (Sig.: .551, $p < .05$).

C. İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Sınıf İçi İstenmeyen Davranışlar Konusunda Kıdemlerine Göre Karşılaştırılması:

İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları sınıf içi istenmeyen davranışların öğretmen kıdemlerine göre karşılaştırıldığında aşağıdaki tablo oluşmaktadır.

Tablo 3. *İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Kıdemlerine Göre Anova Testi Çıktıları*

Varyansı Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	6905,339	6	2301,780	8,132	,000	1-2, 1-3
Gruplarıçi	29721,248	210	282,060			
Toplam	36626,587	216				

Tablo 3’de görüldüğü üzere sınıf içi istenmeyen davranışların görülme sıklığı öğretmenlerin kıdemlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir (F: 8.132, $p < .001$). Kıdemi 1-5 yılın arasında olan öğretmenlerle 6-10 yılın arasında olan öğretmenlerin arasında sınıf içi istenmeyen davranışların görülme sıklığı noktasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Ayrıca kıdemi 1-5 yılın arasında olan öğretmenlerle 11-15 yıl arasında olan öğretmenlerin arasında da anlamlı bir farklılık görülmüştür. Kıdemi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerde istenmeyen sınıf içi davranışlar daha sık görülmektedir. Kıdemi 6-10 ve 11-15 yıl arasın-

da olan öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen davranışlar daha az görülmektedir. Kıdem grupları arasında sınıf içi istenmeyen davranış en az görünen kıdem 11-15 yıl, en fazla görünen kıdem grubu ise 1-5'tir.

D. İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Sınıf İçi İstenmeyen Davranışlar Konusunda Branşlara Göre Karşılaştırılması:

İlkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının öğretmenlerin branşına göre karşılaştırılması ile oluşan tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 4. İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Branşlarına Göre Anova Testi Çıktıları

Varyansın Kaynağı	Kareler		Kareler			Anlamlı Fark
	Toplamı	sd	Ortalaması	F	p	
Gruplar arası	11039,451	20	1103,945			
Gruplar içi	25587,136	196	261,093	4,228	,000	---
Toplam	36626,587	216				

Tablo 4'de görüldüğü üzere sınıf içi istenmeyen davranışların görülme sıklığı öğretmenlerin branşlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir (F: 4.228, $p < .001$). Sınıf içi istenmeyen davranışları branşlara göre bir tabloda gösterecek olursak aşağıdaki tablo ortaya çıkar.

Tablo 5. Öğretmenlerin Branşlarına Göre Tablolaştırılması

Branş Türü	N	Sıra Ortalaması
Sınıf Öğretmeni	122	75,6721
Türkçe	22	100,2727
Matematik	16	90,5000
Sosyal	14	78,7143
Fen ve Teknoloji	16	91,0000
Beden Eğitimi	8	97,7500
İngilizce	6	91,6667
Din Kültürü	6	96,3333
Teknoloji ve Tasarım	2	101,0000
Görsel Sanat	4	104,0000
Müzik	2	107,0000
Total	218	83,4220

Tablo 5'te görüldüğü üzere Sınıf içi istenmeyen davranış en fazla Müzik dersinde görülmüştür. Daha sonra sırasıyla Görsel Sanat, Teknoloji ve Tasarım, Türkçe, Beden Eğitimi, Din Kültürü, İngilizce, Matematik ve Sosyal Bilgiler dersi takip etmektedir. En az istenmeyen davranış Sınıf Öğretmenlerinin dersinde görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

İstatistiksel işlemlerin sonucuna göre okul türü, kıdem ve branşlara göre anlamlı farklılık göstermektedir. Sadece cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu araştırma genel anlamda değerlendirildiğinde elde edilen sonuçlar, ölçeği geliştiren Gökduman(2007) 'nin bulduğu sonuçlarla örtüşmektedir.

İlkokul ve Ortaokullarda sınıf içi istenmeyen davranışlar karşılaştırıldığında anlamlı farklılıklar saptanmış olup, anlamlı farklılık gösteren okul türü ve branş faktörleri ilkokul öğretmenleri lehinedir. Araştırma bu yönüyle (Sipahioğlu, 2008; Çapri ve diğ., 2010; Özgan ve diğ., 2011; Özer, 2009) bu çalışmalarla örtüşmektedir. Buradan ilkokul öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusunda ortaokul öğretmenlerinden daha etkili olduğu sonucu çıkarılabilir. Bu durumun sebepleri araştırma kapsamında çeşitli faktörler açısından araştırılmıştır. Öğretmenlerin görev yaptıkları okullardaki sınıf mevcutları açısından inceleme yapıldığında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Farklılık, ilkokulda görev yapan öğretmenlerin muhatap olduğu öğrenci kitlesinin, ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin muhatap olduğu öğrenci kitlesinden yaş, gelişim dönemi ve bunun sonucu olarak öğ-

renci davranışlarındaki değişimler gösterilebilir. Freud'un psikoseksüel gelişim dönemlerine bakacak olursak ilkököl dönemindeki çocukların yaşı latent döneme denk gelir. Bu dönemin en önemli özelliği id duygularının bastırılıp, süper ego gelişiminin yoğun yaşandığı bir dönem olmasıdır. Bu bağlamda, ilkököl dönemindeki öğrenciler otoriteye saygı eğilimindedirler. Bu yüzden öğrenciler öğretmenle özdeşleşme eğilimi sergilerler. Ortaokullarda ise durum daha farklıdır. Ortaokul öğrencileri Freud'un psikoseksüel gelişim dönemlerinden genital dönemde bulunmaktadır. Bu dönemin özellikleri öğrencinin süper ego gelişiminin daha geri planda kalmasıdır. Asilik ve saldırganlık dürtüleri daha ön plandadır. Bu yüzden öğrencilerde bulunan otoriteye karşı itaat eğilimi düşüktür. Öğrenci isyan ederek ve öğretmene karşı durarak kendisini kanıtlama eğilimindedir. Tüm bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda ilkökulda ortaya çıkan sınıf içi istenmeyen davranışların boyutu ve görülme sıklığı derecesi ortaokullarda görülme sıklığından farklılık göstermektedir. Bu durum araştırma sonuçlarıyla (Sipahioğlu, 2008; Gökdoğan, 2007) örtüşmektedir.

Erkek ve kadın öğretmenlerin sınıflarında, sınıf içi istenmeyen davranışların görülmesi arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek için elde edilen bulgulara göre anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Araştırma bu yönüyle (Şenay,2011; Bulut,2008) ile örtüşmektedir. Ancak araştırma cinsiyet bağlamında ortaya çıkan sonuçlarda (Çapri ve diğ., 2010; Özgan ve diğ., 2011; Özer, 2009; Keleş, 2010) bu çalışmalarla örtüşmemektedir.

Öğretmenlerin kıdemlerine göre yapılan analizde; sınıf içi istenmeyen davranışlarla karşılaşma sıklığında anlamlı farklılık görülmektedir. Araştırma bu yönüyle (Çapri ve diğ.,2010; Sipahioğlu,2008; Özgan ve diğ.,2011; Keleş,2010; Bulut,2008; Gökdoğan,2007) bu çalışmalarla örtüşmektedir. Genç öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla daha çok karşılaştığı tespit edilmiştir. Bu durum tecrübeli öğretmenlerin sınıf yönetiminde daha etkili olduğunu ve istenmeyen davranışlarla baş etme yöntemlerini daha iyi kullandıklarını gösterir. Bu durum Super'in Mesleki Gelişim Kuramı ile örtüşmektedir. Göreve yeni başlayan, mesleğinde (1-5) yılını çalışan öğretmenler Super'in yerleşme evresinin sınama basamağında bulunmaktadır. Bu dönemdeki genç öğretmenler güvenli bir benlik oluşturmaya çalışırken bazı bunalımlar geçirebilir. Mesleğe uyum sağlama sürecinde olan bu öğretmenler sınıf yönetiminde deneme yanılmayla farklı stratejiler kullanırlar. Bu süreçte belli bir stratejiye bağlı kalmadıklarından sınıf yönetiminde başarı sağlanmaları güç olur. Meslekte (6-10) ve (11-15) yılını çalışan öğretmenler Super'in yerleşme evresinin sağlama basamağında bulunurlar. Bu dönemdeki öğretmenlerde mesleki benlik kararlılık kazandıkça meslekte ilerlemek ve yerini sağlamlaştırmak için tüm tecrübe ve yaşantılarını sınıf yönetimine yansıtırlar. Belli bir sınıf yönetim yaklaşımı belirleyip aktif bir şekilde kullandıklarından ve bu konuda yeterince tecrübeli olduklarından sınıf yönetiminde daha başarılıdırlar.

Sonuç olarak; sınıf içi istenmeyen davranışlar okul türüne, kıdeme ve branza göre anlamlı farklılık görülmüştür. Cinsiyet bağlamında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Sınıf içi istenmeyen davranışların görülme sıklığında tecrübeli öğretmenler lehine bir fark vardır. Bu farklılıklar ilkököl ve ortaokullarda sınıf yönetimi konusunda standart uygulamaların olmadığını göstermektedir. Araştırmanın tartışma ve yorumları doğrultusunda, elde edilen sonuçlar ışığında şu öneriler sunulabilir:

1. Öğretmenlerin etkileşim içinde olmaları, sınıf yönetim süreçleri ile sıkıntılarını tecrübeli öğretmenlerle paylaşabilmeleri ve etkili sınıf yönetimi becerileri geliştirmeleri için bir danışmanlık sistemi ya da bu ihtiyaçlara cevap verecek elektronik ağlar oluşturulmalıdır.
2. İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen davranışları önleme ve istenmeyen öğrenci davranışlarıyla baş etme yöntemlerini geliştirici hizmet içi eğitimler yapılmalı ve öğretmenlerin bu seminerlere katılımları sağlanmalıdır.
3. İstenmeyen öğrenci davranışlarını iyi yönetemeyen öğretmenlerin bu davranışları önleme ve baş etme stratejileri konusunda pedagoğlardan ve çocuk psikologlarından yardım almaları sağlanmalıdır.
4. Sınıf yönetimi konusunda olumlu etkiler bırakmış öğretmenlerin tespit edilip; bu öğretmenlerin il ve ilçe bazında ödüllendirmeleri sağlanmalıdır. Gerekirse bu ödüllendirmeler belli periyotlarda her okul düzeyinde yapılmalı ve diğer öğretmenlerin örnek almaları sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Arıkan, R. (2004). *Araştırma teknikleri ve rapor hazırlama*. Asil Yayın, Ankara.
- Aydın, A. (2005). *Sınıf yönetimi*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Balay, R. ve Sağlam, M. (2008). Sınıf içi olumsuz davranışlara ilişkin öğretmen görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* Cilt:5, Sayı:2, 1-24.
- Başar, H. (2012). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Morpa Yayıncılık.
- Bulut, M. (2008). *İlköğretim okullarında istenmeyen öğrenci davranışlarının sınıf öğretmenlerinin performansına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çankaya, İ. ve Çanakçı, H. (2011). Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla başa çıkma yolları. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History of Turkish or Turkic Volume*. (6,2), 307-316.
- Çapri, B., Balcı, A. ve Çelikkaleli, Ö. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen davranışlara ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:6, Sayı:2, 89-102.
- Çetin, B. (2013). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:14, Sayı: 1, 255-269.

- Demir,M.K.(2011). Öğretmen adaylarının karşılaşmak istemedikleri davranışların analizi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı:31, ss. 68-84.
- Durukan ,H. ve Öztürk , H. (2005). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Lisans Yayınları.
- Erdoğan, İ.(2010). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Alfa Yayınları
- Girmen,P., Anılan,H., Şentürk,İ. ve Öztürk,A.(2006). Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına gösterdikleri tepkiler. *Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:15, 235-244.
- Gökduman,G. (2007). *Sınıf yönetiminde istenmeyen öğrenci davranışlarının resmi ilköğretim okulları ve özel ilköğretim okullarında mukayeseli incelenmesi(Kayseri ili Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güleç,S. ve Alkış, S. (2004). Öğretmenlerin sınıf ortamında kullandıkları davranış değiştirme stratejileri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 247-266.
- İlgar, L. (2005). *Eğitim yönetimi, okul yönetimi, sınıf yönetimi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Kapucuoğlu Tolunay, A. (2008). *Sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara karşı kullandıkları baş etme yöntemleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaya,A. Ve Taşar, H. (2010). İlköğretim okulu öğretmenlerinin etkili sınıf yönetimine ilişkin algıları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 5, 169-183.
- Keleş, Z. (2010). *İlköğretim okulları I. kademe sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla baş etme yöntemleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kılbaş, Ş. (2003). *Sınıf yönetimi*. Adana: Nobel Kitapevi.
- Ök, M. (2000). *Sınıf yönetimi modelleri*. Ankara: Milli Eğitim Yayınları.
- Özer, G. (2009). *Öğretmen adaylarının sınıf içinde gözlemledikleri istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla baş etmede kullanılabilir stratejilere ilişkin görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak: Karaelmas Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özgan, H., Yiğit, C., Aydın, Z. ve Küllük, M. (2011). İlköğretim okulu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin algılarının incelenmesi ve karşılaştırılması. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 617-635.
- Özsoy, O. (2003). *Etkin öğretmen, etkin öğrenci, etkin öğretim*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.

- Sarıtaş, M. (2006). Öğretmen adaylarının değerlendirmelerine göre sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarını değiştirmek ve düzeltmek amacıyla yararlanılan stratejiler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 167-186.
- Sarıtaş, M., Küçükahmet L.(Ed.) (2001). *Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Schlechty, P. (1991). *Schools for the twenty-first century third printing*. San Fransisco: Jossey Bass Inc.
- Sipahioğlu, E. (2008). *İlköğretim I. kademedeki sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışları ve çözüm önerileri(Narlıdere İlçesi Örneği)* . Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şahin, E. (2002). Etkili sınıf yönetimi için kurallar oluşturmada pozitif disipline dayalı bazı öneriler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:15, Sayı:1, 341-353.
- Şenay, K. (2011). *İlköğretim okulları I. kademedeki görevli yönetici ve öğretmen algılarına göre istenmeyen öğrenci davranışları ve önleme yöntemleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şentürk, H. ve Oral, B. (2008). Türkiye’de sınıf yönetimi ile ilgili yapılan bazı araştırmaların değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:7, Sayı:26, 1-26.
- Toprakçı, E. (2008). *Sınıfa dayalı yönetim*. Ankara: Pegem Akademi.